

Kursbeskrivning Straffrätt (15 hp)

1.	Allmänt om kursen.....	3
1.1	Innehåll och målsättning.....	3
1.2	Pedagogiken.....	4
2.	Närmare om kursens uppbyggnad.....	5
2.1	De olika kursmomenten	5
2.2	Skriftliga och muntliga övningar.....	7
2.3	Obligatorier.....	7
2.4	Samverkan med det omgivande samhället	7
2.5	Förhållandet till andra kurser och utbildningen i stort.....	8
3.	Krav för deltagande i undervisningen.....	8
3.1	Registrering.....	8
3.2	Avregistrering.....	8
3.3	Gruppindelning.....	9
4.	Studieanvisningar.....	10
4.1	Läroböcker.....	10
4.2	Källmaterial.....	10
4.3	Rekommenderad litteratur	10
4.4	Övrigt material	11
4.5	Förberedelser inför undervisningen.....	11
5.	Examination	12
5.1	Allmänt om examinationen	12
5.2	Promemorian.....	12
5.2.1	Allmänna förutsättningar.....	12
5.2.2	Omfattning och formalia.....	12
5.2.3	Kriterier för bedömning av innehåll	12
5.2.4	Riktlinjer för poängsättning.....	13
5.3	Salstentamen.....	13
5.3.1	Allmän information	13
5.3.2	Anmälan till tentamen	13
5.3.3	Handlingar som ska medtas vid tentamen	14
5.3.4	Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler	14
5.3.5	Inlämning av tentamen	14
5.4	Betygskriterier.....	14
5.4.1	Betygskriterier enligt den fyrgradiga betygsskalan.....	14

5.4.2	Betygskriterier enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan.....	16
5.5	Begäran om omprövning.....	18
6.	Funktionshinder.....	18
6.1	Allmänt.....	18
6.2	Särskilt pedagogiskt stöd vid högskolestudier	18
6.3	Examination vid funktionshinder.....	18
7.	Studentinflytande och kursutveckling.....	19

1 Allmänt om kursen

1.1 Innehåll och målsättning

Straffrätt (15 hp) är en obligatorisk kurs inom ramen för juristprogrammet. Straffrätt läses som en avslutande del av studierna under den fjärde terminen.

Kursen i straffrätt har som övergripande *målsättning* att bibringa studenterna förmåga att identifiera, analysera och lösa straffrättsliga problem avseende både vad gäller frågor om brott och straffbarhet eller frågor om påföljdsbestämning. En sådan förmåga förutsätter en god förståelse för de metodologiska förutsättningarna som gäller inom rättsområdet. Kursen har som ytterligare målsättning att bidra till förståelse för straffrättens roll i ett vidare samhällligt perspektiv och ge studenterna insikter om relationen till närliggande vetenskaper. Kursen syftar därtill att skapa förståelse för straffrätten i ett internationellt perspektiv.

Kursen innehåller följande moment:

- Straffrättens allmänna del
- Straffrättens speciella del
- Påföljdssystemet och påföljdsbestämning
- Internationell straffrätt
- Straffrättens roll i ett samhällligt perspektiv

Efter genomgången kurs förväntas studenterna kunna:

1. visa kunskap om och förståelse för centrala rättsregler och rättsprinciper inom straffrätten,
2. identifiera och avgränsa problemställningar inom den centrala straffrätten,
3. tillämpa rättsregler och rättsprinciper på frågor och problemställningar inom den centrala straffrätten,
4. visa fördjupade insikter i juridisk metod på den offentliga rättens område, särskilt straffrättslig metod och terminologi, och att hantera denna metod i tillämpning,
5. identifiera och visa grundläggande förmåga att värdera de intressen som påverkar det straffrättsliga systemets utformning på olika områden liksom olika lösningars samhällliga och etiska konsekvenser,
6. visa kunskap för straffrättens förhållande till internationell rätt,
7. bättre redovisa resultaten av sina rättsliga analyser såväl skriftligt som muntligt.

Studenten måste ha förståelse för de begränsningar som följer av *legalitetsprincipen* och för betydelsen av straffrättens högst systematiska karaktär. Studenten ska vidare ha så goda kunskaper om relevanta regler och principer att han eller hon kan redogöra för dem och dessutom kunna identifiera de intressen som påverkar straffrättens utformning. Vad gäller de internationella

aspekterna läggs tonvikten vid EU:s betydelse för straffrätten. Studenten ska vidare ha förmåga att redovisa sina bedömningar såväl skriftligt som muntligt.

Det bör särskilt framhållas att vi genom hela kursen laborerar med tre nivåer avseende kunskaper och förmåga: 1) studenten ska erhålla (vid kursens slut ha) goda *kunskaper* om straffrätten, 2) studenten ska erhålla (vid kursens slut ha) god *förmåga att tillämpa* det straffrättsliga regelsystemet på ett rimligt sätt och 3) studenten ska ha god *förmåga att värdera* straffrättsliga frågor, konstruktioner, förslag etcetera med utgångspunkt i grundläggande värden och principer som gör sig gällande inom ramen för straffrättsämnet. Denna tredelning återspeglar sig både i undervisningen och i examinationen (se särskilt avsnitt 5.3 nedan).

1.2 Pedagogiken

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier och vissa särskilda moment. Undervisningen har utformats i syfte att uppmuntra och stimulera studenterna till att nå kunskap genom ett aktivt förhållningssätt.

Föreläsningarna syftar till att introducera och i vissa fall fördjupa utvalda delar av det straffrättsliga området och dessas samhällliga funktioner. Föreläsningarna är schemalagda och riktas till samtliga studenter på kursen.

Vid sidan av de vanliga föreläsningarna ges ett antal kriminalpolitiskt inriktade dialogföreläsningar vid vilka föreläsaren söker gestalta ett kriminalpolitiskt problem eller en kriminalpolitisk fråga och påvisa vilka intressen och argument som gör sig gällande i olika situationer.

Seminarierna anknyter i huvudsak till de ämnen som diskuterats vid föreläsningarna och syftar till att ge en mer problembaserad fördjupad förståelse av ämnet och ämnets samhällliga roll inom ramen för de olika delar som behandlas på kursen. Tanken med denna undervisningsform är att studenterna ska ges möjlighet att öva förmågan att ”göra” juridik genom ett aktivt förhållningssätt. Vikten av detta kan enklast förklaras genom en hänvisning till hur man lär sig att till exempel laga mat. När man ska lära sig att laga mat har man god nytta av teoretiska kunskaper (om hur råvaror smakar och kan användas, om hur olika tillagningssätt fungerar, om hur olika kryddor harmonierar etcetera), men en väsentlig del av förmågan kräver att man faktiskt övar på att tillaga mat. För att bli en god kock krävs helt enkelt att man aktivt praktiserar matlagning och lär sig att bedöma bland annat värmen i pannan, när köttet gått klart, hur lång tid olika moment tar och vilka som kan göras i förväg. Den funktionen fylls inom ramen för denna kurs av seminarierna, dvs. seminarierna ger möjlighet att öva förmågan att ”göra” juridik.

Seminarierna sker i huvudsak i grupper om cirka 35 studenter. Vid seminarierna kommer särskild vikt att läggas vid metodologiska moment i syfte att underlätta för förståelsen och inlärandet. Vid seminarierna ställs vidare krav på aktivt deltagande från studenterna. Kravet på aktivitet innebär att det förutsätts att studenterna kommer väl förberedda och är beredda att aktivt delta i analysen och diskussionen av på förhand utvalda seminarieuppgifter och rättsfall. Utöver att studenterna

förutsätts att självständigt medverka med problemformulering och problemlösning ger seminarietillfällena också möjlighet för studenterna att interagera med kurskamrater och ställa frågor till lärarna.

Studenterna ska i första hand gå på den egna gruppens seminarier. Endast i mån av plats finns möjlighet att delta på någon annan gruppens seminarium (studenterna förutsätts i så fall att delta lika aktivt som om deltagande skett i den egna gruppen).

Kursen innehåller också ett moment som består i att författa en promemoria, där särskild tonvikt läggs på att studenterna ska öva sin skriftliga förmåga att analysera och argumentera utifrån en identifierad problemställning.

Inom ramen för kursen förekommer vidare två diagnostiska moment: dels ett självtest som går igenom vid tillfället ”återbesök i brottsbegreppet” (testet är frivilligt att göra), dels ett prov som varje student kan göra (mot eventuell avgift) med användande av en app i mobiltelefonen (också detta test är frivilligt att göra). Självtestet genomförs i slutet av det block som behandlar den allmänna delen och appen finns tillgänglig under större delen av kursen. Båda momenten syftar till att ge den studerande möjlighet att få en uppfattning om hur denne ligger till kunskapsmässigt och vad som behöver studeras ytterligare.

OBS: Viktigt att understryka är att undervisningen på kursen är schemalagd och riktar sig till samtliga studenter. Vi vill därför uppmana studenterna, för möjligheten att nå djupare kunskap i ämnet genom att t.ex. diskutera och analysera olika problemställningar och ställa frågor till lärarna, att närvara vid undervisningen. Det ges ingen möjlighet att erhålla läroredd undervisning på annat sätt, på annan plats eller på annan tid än vad som följer av schemat. Det faktum att undervisningen till största del är frivillig att närvara vid (för obligatoriskt moment se under obligatorium) ska således inte uppfattas som en möjlighet att erhålla läroredd undervisning vid sidan av den schemalagda.

2 Närmare om kursens uppbyggnad

2.1 De olika kursmomenten

Straffrättens allmänna del. Till straffrättens allmänna del hör de allmänna regler och principer som anger grundläggande förutsättningar för om en viss gärning utgör brott samt för om en viss gärning är straffbar. De allmänna brottsförutsättningarna hanteras inom ramen för det s.k. brottsbegreppet. Vad avser brottsbegreppet handlar det schematisk om att avgöra om rekvisiten för otillåten gärning (gärningsrekvisit), eller objektiva rekvisit, är uppfyllda samt om rekvisiten för personligt ansvar (ansvarsrekvisit), eller subjektiva rekvisit, är uppfyllda. Dessa två huvudgrupper av rekvisit delas i sin tur in i undergrupper. För att en otillåten gärning ska vara förövd krävs dels

att gärningen är brottsbeskrivningsenlig, dvs. att rekvisiten i ett straffbud är uppfyllda, dels att gärningen inte kan anses rättfärdigad med hänvisning till vissa ansvarsfrihetsgrunder. För att personligt ansvar ska kunna utkrävas fodras dels att krav på uppsåt alternativt oaktsamhet är uppfyllt, dels att gärningspersonen inte kan anses ursäktad med hänvisning till särskilda ansvarsfrihetsgrunder. Vad avser straffbarhetsbetingelser utanför brottsbegreppet måste klargöras bland annat att vissa processuella krav är uppfyllda samt att gärningspersonen är tillräckligt gammal för att straffas samt att brottet inte är preskriberat. Inom ramen för straffrättens allmänna del behandlas därtill bl.a. frågor om konkurrens, gränser för inhemsk strafflags tillämplighet samt svensk domstols behörighet. Straffrättens allmänna del inleder kursen i straffrätt och kan sägas bilda utgångspunkt för förståelsen av straffrättens speciella del. Flera föreläsningar och seminarier ägnas åt olika moment av straffrättens allmänna del. För att poängtera betydelsen av detta kursmoment ytterligare ägnas dessutom en föreläsning åt ett s.k. självtest.

Straffrättens speciella del. Med straffrättens speciella del avses komplexet av särskilda brott i brottsbalken och specialstraffrätten. I detta kursmoment identifieras olika brott och dessas uppbyggnad. Skillnaden i systematik mellan brottsbalken och andra straffrättsliga lagar diskuteras liksom frågan om vilka omständigheter som är avgörande för gradindelning. Straffrättens speciella del ägnas ett betydande utrymme på kursen. Flera föreläsningar och seminarier ägnas åt detta kursmoment. Under de seminarier som fokuserar på straffrättens speciella del finns också möjlighet att repetera stora delar av den allmänna delen eftersom den speciella delen alltid tillämpas i relation till den allmänna delen.

Påföljdssystemet och påföljdsbestämning. Detta kursmoment behandlas i huvudsak i ett senare skede av kursen. Denna ordning motiveras av att frågan om vilken påföljd som eventuellt ska utdömas förutsätter en slutsats om att brott har förövats. Frågor som handlar om utseendet av påföljdssystemet och bestämmande av påföljd ger uttryck för en särskild slags komplexitet. Studiet handlar om att nå kunskaper och förståelse för den mycket intrikata systematiska och legislativa strukturen. Men därtill tar undervisningen sikte på att diskutera kring mer övergripande frågor om krav på ideologisk koherens och lämplighet i vidare mening. Bland annat diskuteras förutsättningarna för att unga lagöverträdare och psykiskt sjuka lagöverträdare särbehandlas i straffrättsligt hänseende. Kursmomentet behandlar vidare relationen mellan omständigheter som är hänförliga till gärningen och sådana som är hänförliga till gärningspersonen, i såväl försvårande som förmildrande riktning. Detta moment ägnas såväl schemalagda föreläsningar som schemalagda seminarier.

Internationell straffrätt. Internationella och komparativa inslag förekommer på kursen. En del består av internationell straffrätt. Det internationella inslaget syftar till att leda till ökad förståelse för den inhemska rättsordningen men också till förståelse för att den nationella rättsordningen måste ses utifrån en internationell kontext. Sverige utgör en del av en internationell gemenskap och straffrätten utgör till stor del en integrerad del av denna.

Straffrättens roll i ett samhällligt perspektiv. Detta inslag utgör en integrerad del genom hela kursen där frågor om straffrätt och straffrättens betydelse i en samhälllig kontext vävs in i övrig undervisning. En viktig del är här att skapa förståelse för vilka intressen som gör sig gällande

inom straffrätten och hur de påverkar straffrättens utformning. Till detta moment hör också att belysa straffrättens betydelse i relation till kriminologisk forskning på så sätt att brott och brottslighet studeras som sociala fenomen.

2.2 Skriftliga och muntliga övningar

Kursen innehåller såväl skriftliga som muntliga övningar. Medan självtestet, författande av en promemoria (och salstentamen) tar sikte på studenternas färdigheter i skriftlig framställning, prövas och tränas vid seminarierna studenternas färdigheter i främst muntlig framställning.

Självtestet, som är frivilligt att göra, fokuserar på straffrättens allmänna del. Genomgång av självtestet (som är frivilligt att närvara vid) kommer att hållas i anslutning till att blocket med straffrättens allmänna del är avslutad. Testet består av ett antal frågor som studenterna innan den gemensamma genomgången ska ha besvarat. Syftet med testet är att träna studenterna i att identifiera relevanta problemställningar och analysera och argumentera för en viss lösning inom ramen för straffrättens allmänna del. Många studenter upplever testet som nyttigt då kunskaper testas på ett mer avdramatiserat sätt, dessutom får studenterna indikationer på vilka avsnitt i den allmänna delen som behöver fördjupas.

Den andra skriftliga uppgiften (pm-uppgiften) kan ge poäng att ta med till tentamen (se nedan under obligatorier samt under examination).

Att gå på seminarierna är frivilligt. Vi vill emellertid som framhållits tidigare uppmana studenterna att gå på seminarierna i så stor utsträckning som möjligt. Viktigt att understryka när det gäller deltagande är att studenterna förväntas komma väl förberedda och medverka i seminariediskussionen. Engagemanget ska vara kopplat särskilt till redovisning av rättsfall och till probleminventering och problemlösning avseende olika på förhand utvalda frågeställningar.

2.3 Obligatorier

Kursen består av ett obligatoriskt moment: författandet av en godkänd pm.

Pm-momentet innebär att varje student tilldelas ett rättsfall eller motsvarande som denne ska skriva en promemoria om. Promemorian ska bestå av sex sidor inklusive en sida för innehållsförteckning och en sida för källförteckning. Detta moment kan ge poäng att ta med till tentamen. För att hjälpa studenterna med förutsättningarna för uppgiften och för att svara på frågor om uppgifterna finns ett schemalagt introduktionstillfälle.

2.4 Samverkan med det omgivande samhället

Straffrättsliga frågeställningar debatteras flitigt i olika sammanhang och ges inte sällan stort medialt utrymme. Vid seminarierna finns ofta möjlighet att anknyta till aktuella händelser. Ämnets

karaktär medför en ständig samverkan med andra samhälleliga aktörer vid sidan av de lärare som är anställda vid Stockholms universitet. Som externa lärare på kursen undervisar praktiskt verksamma jurister från olika delar av samhällslivet. Bland bidragen märks advokater, åklagare och domare.

2.5 Förhållandet till andra kurser på utbildningen

Kursen utgör en del inom den offentliga rätten och har som sådan en särskild relation till andra ämnen inom det offentlighetsrättsliga blocket. Särskilt bör relationen till det förvaltningsrättsliga sanktionsområdet nämnas. Inom förvaltningsrätten förekommer olika typer av administrativa sanktioner som inte utgör straff, men som har klart straffliknande drag. Av stor betydelse är naturligtvis också straffprocessuella frågor. I praktiken finns ingen straffrätt som hanteras fristående från processuella frågor. Inom utbildningen hanterar man detta på så vis att den rena problemlösningen i straffrätt bygger på att händelseförloppet tas för givet (det vill säga alla sakfrågor förutsätts vara klarlagda).

Så snart man börjar fundera över hur rätten bör vara konstruerad *de lege ferenda* kommer emellertid processuella frågor oundvikligen in. Samma sak gäller om man börjar diskutera verkliga brottmålsrättegångar. Straffrätten har också ett nära släktskap med moralfilosofin som i viss utsträckning hanteras inom ramen för den allmänna rättsläran. Straffrätten hanterar på ett institutionaliserat sätt just sådana frågor om skuld och ansvar som ofta ligger i centrum av moralfilosofins intresse. Ett enkelt exempel är att frågor om så kallad moral luck – till exempel när någon gör något mycket riskfyllt, men har tur såtillvida att risken inte realiserar – är av avgörande betydelse för hur åtskilliga straffrättsliga frågor bör lösas. Ytterligare bör nämnas relationen till såväl arbetsrätt som utlänningsrätt vad avser den straffrättsliga betydelsen av att gärningspersonen exempelvis blir av med sin anställning eller blir utvisad. Straffrättens förhållande till såväl familjerätt och socialrätt bör också betonas genom betydelsen av exempelvis vårdnadshavares skyldighet att ansvara för sina barn, men också till följd av betydelsen av att barn och ungdomar och psykiskt sjuka lagöverträdare särbehandlas i straffrättsligt hänseende.

3 Krav för deltagande i undervisningen

3.1 Anmälnings- och registreringsförfarande

Du som är antagen till juristprogrammet och ska läsa obligatoriska kurser som förstagsregistrerad på termin 2-7, **inför** varje termin anmäla vilka kurser som du ska läsa och tacka ja till dessa. Detta för att du sedan ska kunna webbregistrera dig. Obs! detta gäller enbart studenter på den nya studieordningen, dvs. antagna till juristprogrammet fr.o.m. HT2012.

Registrering på obligatoriska kurser

OBS! Nedanstående gäller *ej* nyantagna till juristprogrammet. Registrering på en **obligatorisk** kurs kan senast göras den **andra dagen** efter kursens start!

Webbregistrering

Studenter på termin 2-7 på juristprogrammets nya studieordning och som har blivit antagen till obligatoriska kurser genom antagningen kan under registreringsveckan webbregistrera sig.

Denna webbregistrering kommer enbart att kunna göras av studenter som följer studieordningen och uppfyller respektive förkunskapskrav (och inte har tillgodoräknade obligatoriska kurser).

För att kunna läsa kursen ska du göra följande:

- 1) Aktivera ditt universitetskonto www.su.se/aktivera (om du inte tidigare har läst vid Stockholms universitet)
- 2) Registrera dig på kursen genom att logga in på www.mitt.su.se och ”Mina studier”

Om du av någon av anledning inte kan självregistrera dig (t.ex. inte uppfyller förkunskapskraven eller har tillgodoräknat kurser) var god besök studievägledningen på Utbildningskansliet för registrering. Observera att registreringar inte tas emot på annat sätt.

Ej uppfyllda förkunskapskrav?

Om du inte uppfyller förkunskapskraven för att bli registrerad på en kurs måste du ansöka om dispens. Detta gör du genom att besöka studievägledningen på Utbildningskansliet. OBS! Om du har webbregistrerat dig i Mitt SU är dispensen beviljad.

Omregistrering på obligatoriska kurser

Omregistreringar kan inte göras via fastreg, utan av kursadministratör eller via studentexpeditionen. Om du vill delta i gruppundervisningen måste du kontakta respektive kursadministratör då detta **endast** kan ske i mån av plats.

3.2 Avregistrering

Registrerade studenter som vill göra ett tidigt avbrott på en kurs d.v.s. avregistrera sig, ska göra detta inom tre veckor från kursstart för att kunna bli förstagångsregistrerade nästa gång de vill läsa kursen. Observera att systemet inte räknar från kursens första dag utan det är från kursstartsveckan som tre veckor räknas. Studenterna kan själva anmäla tidigt avbrott via [mitt.SU](http://mitt.su). Obs! Detta kan få konsekvenser för din rätt att erhålla studiemedel. Kontakta CSN för mer information!

3.3 Gruppindelning

För att kunna anmäla dig till en grupp i FastReg måste du vara registrerad på kursen. De studenter som inte har läst kursen tidigare har förtur till undervisningen och får välja en plats i en grupp först. Tiden för registrering anges på kurshemsidan. För omregistrerade finns det möjlighet att delta i gruppundervisningen endast i mån av plats (se också ovan).

4 Studieanvisningar

4.1 Läroböcker

Följande litteratur utgör *kursfordringar* för kursen i straffrätt:

- Asp, Petter, Ulväng, Magnus & Jareborg, Nils, *Kriminalrättens grunder*, Svensk straffrätt I, 2 uppl., Iustus förlag, 2013
- Leijonhufvud, Madeleine, Träskman, Per Ole, & Wennberg, Suzanne, *Brottsbalken Del I (1-12 kap.). En kommentar. Brotten mot person och förmögenhetsbrotten m.m.*, Studentutgåva 8, Wolters Kluwer, 2017
- Johansson, Stefan, Leijonhufvud, Madeleine, Trost, Hedvig, Träskman, Per Ole & Wennberg, Suzanne, *Brottsbalken Del II (13-24 kap.). En kommentar. Brotten mot allmänheten och staten m.m.*, Studentutgåva 8, Wolters Kluwer, 2017
- Jareborg, Nils & Zila, Josef, *Straffrättens påföljdlära*, 5 uppl., Wolters Kluwer, 2017
- Norée, Annika, *Kriminalrätten. Övningsmaterial*, 5 uppl., Norstedts Juridik, 2012
- Zila, Josef, *Specialstraffrätten. En introduktion.*, 8 uppl., Wolters Kluwer, 2016

Brottsbalkskommentarerna finns även digitalt och kan nås via databaserna på universitetetsbibliotekets hemsida.

4.2 Källmaterial

- Sveriges Rikes Lag (Norstedts) eller
- Sveriges Lagar / Sveriges Lag (Studentlitteratur) eller
- Svensk lag (Iustus), eller
- Norée, Martinsson & Andersson *Författningssamling i straffrätt*, med hänvisningar till rättsfall. Wolters Kluwer, senaste upplagan.

4.3 Rekommenderad litteratur

Följande litteratur kan underlätta studierna under kursen och/eller vara av intresse av andra skäl:

- Ågren, Jack, Leijonhufvud, Madeleine, & Wennberg, Suzanne & Ågren, Jack, *Straffansvar*, Norstedts Juridik, 2018
- Asp, Petter, *Internationell straffrätt*, Iustus förlag, 2014
- Sarnecki, Jerzy, *Brottsligheten och samhället - kriminologi för juriststuderande*, Studentlitteratur AB, 2010
- Norée, Annika, *Dagens straffrätt*. Wolters Kluwer, 2016

4.4 Övrigt material

Undervisningsmaterial i form av exempelvis PowerPoint-presentationer och annat som föreläsare använder kommer att finnas tillgängligt för studenterna att ta del av. Observera dock att vissa föreläsare överhuvudtaget inte använder sådana hjälpmedel och att vissa föreläsare kan se presentationerna som material som behöver stöd av vad som sägs och av den anledningen inte vill lägga ut dem.

4.5 Förberedelser inför undervisningen

Samtliga seminarier bygger på frågor i Övningsboken. Under kursens första veckor ligger fokus på straffrättens allmänna del. Under dessa veckor bör du således läsa grundboken Kriminalrättens grunder och Påföljdsboken. De inledande seminarierna har namn som direkt kan hänföras till olika kapitel i dessa böcker. Det är alltså dessa du ska studera till respektive tillfälle. Resterande veckor fokuserar på några utvalda brott och problem. Under dessa veckor bör du därför läsa Brottsbalkskommentarerna och Specialstraffrättsboken samt övrig litteratur. Det gäller även om den allmänna delen återkommer på alla seminarier under kursen. Du behöver följaktligen inte oroa dig. Ingen behärskar allt i början. I Kriminalrättens grunder finns vissa textpartier som är satta med packad text. Dessa kan läsas översiktligt.

På kursens hemsida finns angivet vilka frågor respektive rättsfall som ska förberedas och gås igenom vid respektive seminarietillfälle. De frågor som hänvisas till finns angivna i en övningsbok som utgör kurslitteratur. Rättsfallen förutsätts att studenterna själva söker fram. De olika frågorna hänför sig till olika straffrättsliga teman och ställer krav på studenterna att läsa in relevanta delar i kurslitteraturen.

På hemsidan anges också, vid en angiven tidpunkt, vilken pm-uppgift som blir aktuell och vilka förutsättningar som gäller för uppgiften.

Studenterna förutsätts inte förbereda sig särskilt inför självtestet. De ges information om vad provet handlar om och betydelsen av detsamma vid kursstart.

5 Examination

5.1 Allmänt om examinationen

Examination sker dels genom författande av en skriftlig promemoria, dels genom en skriftlig tentamen.

5.2 Promemorian

5.2.1 Allmänna förutsättningar

Det utgör ett obligatorium på kursen att författa en individuell promemoria. Varje promemoria ges poäng som kan tas med till tentamen. En fullgod promemoria ger 6 poäng.

5.2.2 Omfattning och formalia

Promemorian ska omfatta sex sidor inklusive innehållsförteckning och källförteckning, men exklusive försättsblad och ska behandla de frågeställningar som är kopplade till pm-uppgiften. Använd teckensnitt Times New Roman (eller liknande), fontstorlek 12 punkter och 1,5 radavstånd. Marginalen ska vara 2,5 cm runt om med rak marginaljustering. OBS: Läs igenom din promemoria noggrant innan du lämnar in den för att undvika onödiga grammatiska och språkliga fel.

5.2.3 Kriterier för bedömning av innehåll

Varje pm kommer att bedömas utifrån fyra huvudkriterier:

- *Språk* (Inga betydande språkfel får förekomma. Meningsbyggnaden ska vara godtagbar, det vill säga texten ska vara skriven på god juridisk svenska. Stavfel får inte förekomma över huvud taget.)
- *Formalia* (Hanteringen av fotnoter, innehållsförteckning och källförteckning ska vara korrekt. Exempelvis ska varje påstående i den löpande texten vara belagt med en korrekt fotnot. Formaliafel får i princip inte förekomma.)
- *Innehåll* (Problemen ska ha identifierats och analyserats, med konsekvent och stringent argumentation baserad på flera olika källor. Inga faktafel får förekomma. Författaren måste föra en självständig och problembaserad diskussion med utgångspunkt i angivna frågor.)
- *Struktur* (Det måste finnas en tydlig och sammanhängande struktur. Nya avsnitt ska markeras med huvudrubriker och vid behov därpå följande underrubriker och

de olika avsnitten ska följa på varandra på ett sådant sätt att framställningen framstår som genomtänkt, logisk och lätt att följa.)

5.2.4 Riktlinjer för poängsättning

Varje promemoria poängsätts enligt följande riktlinjer:

6 poäng. En närmast perfekt pm. Problemen är mycket väl identifierade och analyserade. Svaret är välstrukturerat och välskrivet. Formalia är utan anmärkning. Utmärkt!

4,5–5,5 poäng. En mycket bra pm. Problemen är väl identifierade och analyserade. Svaret är strukturerat och språket är mycket bra. Formalia är helt i sin ordning. Skickligt!

3–4 poäng. En bra pm. Problemen är identifierade och analyserade på ett godtagbart sätt. Svaret är delvis strukturerat och det är inte många språk- eller formaliafel. Gott!

1,5–2,5 poäng. En godkänd pm. Problemen är identifierade men inte riktigt analyserade. Svaret är ostrukturerat och det finns flera språk- eller formaliafel. Men det duger.

0–1 poäng. Uppnår inte kraven för godkänt. Under all kritik. Om man inte får besked om annat är emellertid obligatoriet fullgjort.

För de studenter som har poäng enligt en tidigare poängsättning; se kurshemsidan för information.

5.3 Salstentamen

5.3.1 Allmän information

Salstentamen är skriftlig. Skrivtiden är fyra timmar. På skrivningen kan totalt 24 poäng erhållas. Student som underkänts vid ordinarie tentamen bereds tillfälle till omtentamen.

Tentamensskrivningen kommer att innehålla frågor som motsvarar de tre nivåer som beskrivits ovan i avsnitt 1.1 (kunskap, förmåga till tillämpning, värdering). **Observera att skrivutrymmet kommer att vara begränsat.**

5.3.2 Anmälan till tentamen

Tentamensanmälan ska göras i FastReg senast tre arbetsdagar före dag för tentamen. Anmälan till tentamen förutsätter registrering på kursen. Alla studenter har rätt att istället för ordinarie betyg få betyg enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan. Student som önskar betyg enligt denna skala måste dock anmäla detta till kursadministratören minst fem arbetsdagar före den skriftliga tentamen. Finns behov av extra åtgärder i samband med tentamen på grund av funktionsnedsättning ska detta anmälas till kursadministratören (se nedan under

Funktionsnedsättning). För att få skriva tentamen måste studenten vara anmäld i FastReg. Oanmälda studenter får inte tentera.

5.3.3 Handlingar som ska medtas vid tentamen

Till tentamen ska godkänd legitimation medtas. Som godkänd legitimation räknas körkort, pass och id-kort med aktuell giltighetstid. Som godkänd legitimation räknas även högst tre månader gammal polisanmälan som anger att tentandens id-handling är stulen eller förlorad. Även utländska identitetshandlingar godkänns, företrädesvis pass och id-kort.

5.3.4 Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler

Vid tentamen tillämpas examinationsalternativ 4. Information om de olika examinationsalternativen samt de ordningsregler som gäller vid tentamen finns på [Juridiska institutionens hemsida](#). Förekomsten av otillåtna hjälpmedel, anteckningar och liknande samt brott mot ordningsreglerna kan föranleda en anmälan till universitetets disciplinnämnd. Disciplinnämnden, som leds av rektor, kan besluta om varning eller avstängning från studierna.

5.3.5 Inlämning av tentamen

- Endast svar på Juridiska institutionens svarsark rättas om inte annat angetts i instruktionerna.
- Kontrollera att alla uppgifter på omslagsarket och svarsarken är korrekta och fullständiga.
- Omslagsarket ska alltid lämnas in. Detta gäller även om tentanden väljer att lämna in blankt. Om tentanden väljer att lämna in blankt får inga svarsark lämnas in.
- Observera att samtliga studenter omedelbart ska sluta skriva när tentamensvakterna meddelar att tiden är slut. Det innebär att tentanderna då saknar rätt att avsluta en mening m.m. Om tentanden behöver ytterligare tid för att fylla i uppgifter på omslagsark eller på svarsarken eller dylikt ska det övervakas av en tentamensvakt för att undanröja misstanke om fusk.

Vid en digital tentamen gäller motsvarande regler.

5.4 Betygskriterier

Betyg sätts på kursen efter en sammanvägning av resultatet på salsskrivningen med resultatet från pm-uppgiften.

5.4.1 Betygskriterier enligt den fyrgradiga betygsskalan

AB (Med beröm godkänt)

- Har mycket god insikt i straffrättslig metod, om de regler och principer som omfattas av kursen samt om den straffrättsliga systematiken,

- Har mycket god förmåga att identifiera de straffrättsliga problem som aktualiseras av en viss beskriven händelse
- Har mycket god förmåga att lösa problem inom ramen för kursens sakområden och därvid göra väl avvägda bedömningar och motivera dem på ett strukturerat och sammanhängande sätt
- Har mycket god förmåga att identifiera olika intressen som påverkar straffrättssystemets utformning och förmåga att ange skäl för och emot olika ställningstaganden

BA (Icke utan beröm godkänt)

- Har god insikt i straffrättslig metod, om de regler och principer som omfattas av kursen samt om den straffrättsliga systematiken,
- Har god förmåga att identifiera de straffrättsliga problem som aktualiseras av en viss beskriven händelse
- Har god förmåga att lösa problem inom ramen för kursens sakområden och därvid göra väl avvägda bedömningar och motivera dem på ett strukturerat och sammanhängande sätt
- Har god förmåga att identifiera olika intressen som påverkar straffrättssystemets utformning och förmåga att ange skäl för och emot olika ställningstaganden

B (Godkänd)

- Har godtagbar insikt i straffrättslig metod, om de regler och principer som omfattas av kursen samt om den straffrättsliga systematiken,
- Har godtagbar förmåga att identifiera de straffrättsliga problem som aktualiseras av en viss beskriven händelse
- Har godtagbar förmåga att lösa problem inom ramen för kursens sakområden och därvid göra väl avvägda bedömningar och motivera dem på ett strukturerat och sammanhängande sätt
- Har godtagbar förmåga att identifiera olika intressen som påverkar straffrättssystemets utformning och förmåga att ange skäl för och emot olika ställningstaganden

U (Underkänd)

- Ett eller flera tillkortakommanden finns som innebär att studenten inte når upp till kraven som anges för betyget B

5.4.2 Betygskriterier enligt den målrelaterade sjugradiga betygsskalan

A (Utmärkt)

- Har synnerligen god insikt i straffrättslig metod, om de regler och principer som omfattas av kursen samt om den straffrättsliga systematiken,
- Har synnerligen god förmåga att identifiera de straffrättsliga problem som aktualiseras av en viss beskriven händelse
- Har synnerligen god förmåga att lösa problem inom ramen för kursens sakområden och därvid göra väl avvägda bedömningar och motivera dem på ett strukturerat och sammanhängande sätt
- Har synnerligen god förmåga att identifiera olika intressen som påverkar straffrättssystemets utformning och förmåga att ange skäl för och emot olika ställningstaganden

B (Mycket bra)

- Har mycket god insikt i straffrättslig metod, om de regler och principer som omfattas av kursen samt om den straffrättsliga systematiken,
- Har mycket god förmåga att identifiera de straffrättsliga problem som aktualiseras av en viss beskriven händelse
- Har mycket god förmåga att lösa problem inom ramen för kursens sakområden och därvid göra väl avvägda bedömningar och motivera dem på ett strukturerat och sammanhängande sätt
- Har mycket god förmåga att identifiera olika intressen som påverkar straffrättssystemets utformning och förmåga att ange skäl för och emot olika ställningstaganden

C (Bra)

- Har god insikt i straffrättslig metod, om de regler och principer som omfattas av kursen samt om den straffrättsliga systematiken,
- Har god förmåga att identifiera de straffrättsliga problem som aktualiseras av en viss beskriven händelse

- Har god förmåga att lösa problem inom ramen för kursens sakområden och därvid göra väl avvägda bedömningar och motivera dem på ett strukturerat och sammanhängande sätt
- Har god förmåga att identifiera olika intressen som påverkar straffrättssystemets utformning och förmåga att ange skäl för och emot olika ställningstaganden

D (Tillfredsställande)

- Har i huvudsak god insikt i straffrättslig metod, om de regler och principer som omfattas av kursen samt om den straffrättsliga systematiken,
- Har i huvudsak god förmåga att identifiera de straffrättsliga problem som aktualiseras av en viss beskriven händelse
- Har i huvudsak god förmåga att lösa problem inom ramen för kursens sakområden och därvid göra väl avvägda bedömningar och motivera dem på ett strukturerat och sammanhängande sätt
- Har i huvudsak god förmåga att identifiera olika intressen som påverkar straffrättssystemets utformning och förmåga att ange skäl för och emot olika ställningstaganden

E (Tillräckligt)

- Har godtagbar insikt i straffrättslig metod, om de regler och principer som omfattas av kursen samt om den straffrättsliga systematiken,
- Har godtagbar förmåga att identifiera de straffrättsliga problem som aktualiseras av en viss beskriven händelse
- Har godtagbar förmåga att lösa problem inom ramen för kursens sakområden och därvid göra väl avvägda bedömningar och motivera dem på ett strukturerat och sammanhängande sätt
- Har godtagbar förmåga att identifiera olika intressen som påverkar straffrättssystemets utformning och förmåga att ange skäl för och emot olika ställningstaganden

Fx (Otilräckligt)

- Har viss förmåga som krävs enligt betygskriterierna för E, men uppfyller dem inte.

F (Helt otillräckligt)

- Uppvisar klara brister i förhållande till de insikter och förmågor som krävs enligt betygskriterierna för E

5.5 Begäran om omprövning

Begäran om omprövning ska lämnas skriftligen till kursadministratören. Begäran ska vara noga motiverad. Observera att den som hämtar ut sin originaltentamen förlorar möjligheten att begära omprövning.

Vänligen se information om omprövning [här](#)

6 Funktionsnedsättning

6.1 Allmänt

Målet är att alla studenter vid Stockholms universitet ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett funktionsnedsättning. Du kan läsa mer i Stockholms universitets ”Handlingsplan för likabehandling av studenter med funktionsnedsättning” på www.su.se under rubrikerna ”Utbildning”, ”Studentservice” och ”Studera med funktionsnedsättning”. Kontakta Studentavdelningens sektion Service för studenter med funktionsnedsättning i god tid före studiestarten för att diskutera ditt individuella stödbehov och för att få nödvändig information. För att boka tid och diskutera stödåtgärder, maila till studentstod@su.se. Studenter med dyslexi vänder sig med fördel direkt till dyslexipedagog [Elisabeth Åman](#).

6.2 Särskilt pedagogiskt stöd vid högskolestudier

Studenter med funktionshinder har möjlighet till ett *särskilt pedagogiskt stöd* vid högskolestudier. Som exempel kan nämnas alternativa examinationsformer, såsom förlängd tentamenstid eller enskild tentamen vid dator med mera. Det ankommer på varje berörd student att, i den mån han eller hon vill ta del av de särskilda åtgärder som har utlovats, inför kursstarten i varje ämne i god tid (minst fyra veckor) kontakta institutionens kontaktperson. Genom ett skriftligt intyg från Studentavdelningens sektion Service för studenter med funktionsnedsättning vid Stockholms universitet ska studenten styrka att han eller hon har en funktionsnedsättning. Kontaktperson vid Juridiska institutionen är biträdande studierektor Viktoria Pettersson, tfn: 08-16 13 04 eller e-post: viktoria.pettersson@juridicum.su.se

6.3 Examination vid funktionsnedsättning

Studenten måste *senast tre veckor* före tentamenstillfället meddela kursadministratören att examinationen ska genomföras så att eventuella extra åtgärder kan vidtas. Om anmälan inkommer senare kan institutionen inte garantera att examinationen kan genomföras såsom önskas. Observera att studenten även ska anmäla sig till tentamen på sedvanligt sätt i FastReg senast tre arbetsdagar före dag för tentamen.

7 Studentinflytande och kursutveckling

Samtliga studenter uppmanas att fylla i en elektronisk blankett för kursvärdering i slutet av kursen. Kursvärderingen har stor betydelse för kvalitetssäkring av kursens innehåll och pedagogiska upplägg. Kursen förändras och utvecklas kontinuerligt, och de synpunkter och idéer som framförs i kursvärderingen övervägs alltid noga.